

POLSKIE CENTRUM AKREDYTACJI

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO CENTRUM AKREDYTACJI ZA ROK 2007

Warszawa, 28-05-2008 r.

Spis treści

SPIS TREŚCI	2
WPROWADZENIE.....	3
1. SYSTEM ZARZĄDZANIA PCA.....	3
1.1 Audyty wewnętrzne i przeglądy zarządzania.....	3
1.2 Oceny zewnętrzne.....	4
1.3 Zmiany wymagań akredytacyjnych.....	4
1.4 Dokumenty PCA.....	4
1.5 Skargi i odwołania	6
1.5.1 Skargi i wnioski dotyczące działalności PCA.....	6
1.5.2 Skargi dotyczące działalności akredytowanych podmiotów	6
1.5.3 Odwołania	7
2. WYKONANIE ZADAŃ STATUTOWYCH.....	7
2.1 Prowadzenie działalności akredytacyjnej	7
2.2 Rozwój działalności akredytacyjnej	9
2.3 Rada ds. Akredytacji	9
2.4 Komitety Techniczne ds. Akredytacji i Komitety Techniczne Specjalistyczne działające przy PCA.....	10
2.4.1 Komitety Techniczne ds. Akredytacji.....	10
2.4.2 Komitety Techniczne Specjalistyczne	11
2.5 Personel stały.....	11
2.6 Szkolenia.....	11
2.6.1 Szkolenia otwarte	11
2.6.2 Szkolenia auditorów	12
2.7 Baza auditorów.....	13
2.8 Promocja i działalność wydawnicza	13
2.8.1 Informacje prasowe	13
2.8.2 Wydawnictwa PCA	14
2.8.3 Spotkania zewnętrzne	15
2.8.4 Spotkania wewnętrzne	16
2.9 Współpraca z Urzędami Centralnymi i organizacjami zainteresowanymi systemem oceny zgodności	16
2.10 Opiniowanie dokumentów	17
3. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	18
4. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA PCA W 2007 R.	19
4.1 Zasady finansowania.....	19
4.2 Podstawy prawne działalności finansowej.....	19
4.3 Bilans	19
4.4 Rachunek zysków i strat.....	21
4.5 Wykonanie budżetu Polskiego Centrum Akredytacji za 2007 r.	22
4.6 Wysokość i struktura przychodów z działalności akredytacyjnej w 2007 r. ...	23
4.7 Wynagrodzenia w 2007 r.....	23

Wprowadzenie

Prezentujemy Państwu sprawozdanie z działalności Polskiego Centrum akredytacji za 2007 rok. Rok ten upłynął pod znakiem doskonalenia systemu zarządzania, podnoszenia kompetencji personelu PCA oraz dostosowywania naszych działań do poziomu umożliwiającego zapewnienie wysokiego, zgodnego z wymaganiami norm międzynarodowych, stopnia kompetencji akredytowanych przez PCA podmiotów.

Szczegółowe dane opisujące działania PCA w roku 2007 zostały zaprezentowane w dalszej części tego sprawozdania.

1. System zarządzania PCA

1.1 Audyty wewnętrzne i przeglądy zarządzania

W 2007 r. przeprowadzono 6 auditów wewnętrznych, które swoim zakresem objęły wszystkie procesy i obszary działania PCA odpowiadające wymaganiom normy PN-EN ISO/IEC 17011, a w szczególności dotyczyły:

- procesów akredytacji i nadzoru
- bezstronności funkcjonowania PCA
- zakresu działalności akredytacyjnej i stawianych wymagań akredytacyjnych
- personelu
- badań biegłości / spójności pomiarowej
- nadzoru nad dokumentacją
- systemu zarządzania.

Ponadto w ramach auditów wewnętrznych zostały przeprowadzone 3 obserwacje ocen na miejscu: w obszarze badań, wzorcowań i certyfikacji.

Dnia 15.03.2007 r. odbył się przegląd zarządzania, podczas którego dokonano podsumowania wyników działalności w 2006 roku oraz ustalono cele na 2007 rok. PCA określiło zadania na rok 2007 w zakresie poprawy systemu zarządzania i realizacji procesów w zgodności z odpowiednimi normami i oczekiwaniami zainteresowanych stron oraz ustaliło środki konieczne do realizacji zadań. Główne cele przyjęte na 2007 rok dotyczyły:

- doskonalenia procesu zarządzania auditorami (baza auditorów, szkolenia, monitorowanie, obserwacje)
- opracowania nowych zasad raportowania
- określenia zasad formułowania zakresów akredytacji w powiązaniu z bazą auditorów
- reorganizacji pracy komitetów technicznych
- usprawnienia logistycznej obsługi procesów akredytacji i nadzoru (w tym komputerowego wspierania akredytacji).

Dla wyznaczonych celów powołano grupy zadaniowe, które na podstawie opracowanych projektów realizują wyznaczone zadania. Realizacja tych projektów będzie kontynuowana w 2008 r.

1.2 Oceny zewnętrzne

W dniach 8-10 maja 2007 r. przeprowadzona została ocena PCA przez zespół ewaluatorów reprezentujących Forum of Accreditation Bodies (FAB), w skład którego weszli:

- Emil Dyrelund Jakobsen, DANAK, Dania - auditor wiodący
- Thomas Kiel, UGA, Niemcy – członek zespołu

oraz dwaj obserwatorzy z Grecji.

Celem wizyty była ocena PCA w zakresie prowadzenia działalności akredytacyjnej weryfikatorów EMAS w odniesieniu do wymagań zawartych w Rozporządzeniu (WE) nr 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 r. Podczas spotkania FAB w Lizbonie w dniu 22 listopada 2007 r. przyjęto raport z oceny PCA i zakończono proces oceny PCA z wynikiem pozytywnym. W podsumowaniu stwierdzono, że system akredytacji prowadzony przez PCA jest skuteczny i prowadzony w sposób zgodny w wymaganiami Rozporządzenia EMAS.

W 2007 r. PCA rozpoczęło intensywne przygotowania do oceny EA MLA planowanej na początek 2008 r. we wszystkich zakresach działalności akredytacyjnej PCA. Prace te związane były przede wszystkim z realizacją celów postawionych na przeglądzie zarządzania oraz przeprowadzenia samooceny działalności PCA w oparciu o KPI (Key Performance Indicators, czyli Kluczowe Czynniki Działalności), a także przygotowania dokumentacji PCA w języku angielskim.

1.3 Zmiany wymagań akredytacyjnych

W 2007 r. PCA prowadziło intensywne prace przygotowawcze do przejścia na nową normę PN-EN ISO/IEC 17021 *Ocena zgodności. Wymagania dla jednostek prowadzących auditowanie i certyfikację systemów zarządzania*. W ramach tych prac przeszkolono 2 pracowników PCA na kursach zorganizowanych przez EA (Saloniki), a następnie przeprowadzono dwa szkolenia dla auditorów PCA (20 osób) oraz dwa szkolenia otwarte dla jednostek certyfikujących (40 uczestników). W tym ostatnim przypadku przedstawiono interpretację PCA do wymagań poszczególnych punktów normy.

Ponadto prowadzone były prace w zakresie określenia wymagań akredytacyjnych dla jednostek certyfikujących:

- ISMS wg PN-ISO/IEC 27001 z uwzględnieniem normy ISO/IEC 27006
- FSMS wg PN-EN ISO 22000 z uwzględnieniem normy ISO/TS 22003 (dotychczas normą odniesienia jest PN-EN 45012)
- QMS w zakresie spawalnictwa z uwzględnieniem normy ISO 3834 oraz ISO/IEC 17021.

W związku z wprowadzeniem do zbioru Polskich Norm normy PN-EN ISO 7218:2007(U), która zastąpiła wydanie PN-ISO 7218+A1:2004, PCA w Komunikacie nr 26 z dnia z dnia 11.10.2007 r. określiło zmiany wymagań akredytacyjnych dla laboratoriów mikrobiologicznych.

1.4 Dokumenty PCA

- Nowe dokumenty PCA

DAC-11 *Program akredytacji jednostek certyfikujących zakładową kontrolę produkcji* (wyd. 1 z 23.04.2007 r.)

Polskie Centrum Akredytacji, Komunikatem nr 18 z dnia 23.04.2007 r. wprowadziło program akredytacji dla jednostek prowadzących ocenę, akceptację i certyfikację zakładowej kontroli produkcji (ZKP) - opis programu przedstawiono w dokumencie DAC-11. Program został zaakceptowany przez Ministerstwo Budownictwa.

DAPT-01 Akredytacja organizatorów badań biegłości. Wymagania szczegółowe (wyd. 1 z 25.04.2007 r.)

Celem niniejszego dokumentu było przedstawienie wymagań akredytacyjnych do oceny i potwierdzania kompetencji organizatorów badań biegłości, jak również podanie zasad oceny w procesach akredytacji i nadzoru specyficznych dla tego rodzaju działalności. PCA przyjęło dokument ILAC-G13:2000 jako podstawowe wymaganie akredytacyjne dla organizatorów badań biegłości. Zarówno EA, jak i ILAC wymagają stosowania tego dokumentu w ocenach na potrzeby akredytacji. Projekt dokumentu DAPT-01 został skierowany do ankietyzacji do 6 organizacji zainteresowanych akredytacją w tym zakresie oraz został zamieszczony na stronie internetowej PCA. Uzyskane opinie wykorzystano przy opracowaniu ostatecznej wersji dokumentu.

DAC-16 Program akredytacji jednostek badających i opiniujących sprawozdania przedsiębiorstw energetycznych występujących o uzyskanie świadectw pochodzenia z kogeneracji (wyd. 1 z 31.07.07 r.)

Dokument przedstawia program akredytacji jednostek badających i opiniujących sprawozdania przedsiębiorstw energetycznych występujących o uzyskanie świadectw pochodzenia z kogeneracji (więcej w p.2.2 Rozwój działalności Akredytacyjnej).

DA-09 Polityka Polskiego Centrum Akredytacji w odniesieniu do akredytacji sektorowych programów oceny zgodności (wyd. 1 z 10.12.2007 r.)

Ogólną polityką PCA w odniesieniu do akredytacji sektorowych programów oceny zgodności jest akredytowanie wyłącznie programów, na które jest zapotrzebowanie na rynku oraz programów wynikających z przepisów prawnych. Niniejsza polityka jest zgodna z polityką European co-operation for Accreditation określoną w dokumencie EA-02/11 Polityka EA dotycząca programów oceny zgodności (programy sektorowe).

- Znowelizowane dokumenty PCA

DAC-12 Kryteria działania jednostek certyfikujących rzeczoznawców samochodowych (wyd. 2 z 20.02.2007 r.)

DA-02 Zasady stosowania symboli akredytacji PCA (wyd. 8 z 13.04.2007 r.)

DA-06 Polityka Polskiego Centrum Akredytacji dotycząca zapewnienia spójności pomiarowej (wyd. 3 z 20.06.2007 r.)

DAC-09 Program akredytacji weryfikatorów środowiskowych (System EMAS) (wyd.2 z 17.04.2007 r. i wyd. 3 z 12.11.07 r.)

DA-05 Polityka Polskiego Centrum Akredytacji dotycząca wykorzystywania badań biegłości/porównań międzylaboratoryjnych w procesach akredytacji i nadzoru laboratoriów (wyd. 3 z 14.11.07 r.)

DAP-04 Akredytacja laboratoriów wzorcujących. Wymagania szczegółowe. (wyd. 2 z 10.12.2007 r.)

- Ponadto w 2007 r. PCA opracowało projekty nowelizacji dokumentów
DAB-07 wyd. 3 *Akredytacja laboratoriów badawczych. Wymagania szczegółowe*
DAC-08 wyd. 4 *Akredytacja jednostek certyfikujących Wymagania szczegółowe*
DAK-07 wyd. 4 *Akredytacja jednostek inspekcyjnych. Wymagania szczegółowe*
  - Tłumaczenia i wdrożenie przez PCA dokumentów EA, IAF i ILAC
IAF GD 2:2005 *Wytyczne dotyczące stosowania ISO/IEC Guide 62:1996 (IAF Guidance on the Application of ISO/IEC Guide 62:1996 - tłumaczenie opublikowano w dokumencie PCA (DAC-02 wydanie 4 z 25.07.2007 r.)*
IAF GD 5:2006 *Wytyczne dotyczące stosowania przewodnika ISO/IEC Guide 65:1996 (IAF Guidance on the Application of ISO/IEC Guide 65:1996) - tłumaczenie wprowadzono Komunikatem Nr 28; zastąpiło dokument PCA DAC-01.*
EA-01/06 *Wielostronne porozumienie EA* – dokument opublikowano 17.07.2007 r.
EA-4/16 *Wytyczne EA dotyczące wyrażania niepewności w badaniach ilościowych* – tłumaczenie wprowadzono Komunikatem nr 21
EA-2/11 *Polityka EA dotycząca programów oceny zgodności (programy sektorowe) - będąca podstawą opracowania dokumentu DA-09*
ILAC G13:2000 *Wytyczne dotyczące wymagań odnośnie kompetencji organizatorów badań biegłości* – dokument ten stosowany jest przy akredytacji organizatorów badań biegłości.

1.5 Skargi i odwołania

1.5.1 Skargi i wnioski dotyczące działalności PCA

W 2007 r. przyjęto i rozpatrzono 10 skarg i wniosków dotyczących działalności PCA, w tym:

- 4 skargi rozpatrzone zostały pozytywnie (dotyczyły one opóźnień w przekazywaniu raportów z oceny i dokumentów akredytacyjnych oraz poprawy zasad współpracy oraz komunikacji pomiędzy PCA a akredytowanymi podmiotami)
- 6 skarg załatwionych zostało negatywnie (dotyczyły przede wszystkim wyników i przebiegu ocen prowadzonych przez PCA).

1.5.2 Skargi dotyczące działalności akredytowanych podmiotów

W 2007 r. wpłynęło do PCA 12 skarg na akredytowane podmioty, w tym:

- 3 na jednostki certyfikujące systemy zarządzania (dotyczyły one: bezstronności działania jednostki, certyfikacji w odniesieniu do ISO 9001, prowadzenia nieuczciwych praktyk konkurencyjnych)
- 5 na laboratoria badawcze (dotyczyły one: kompetencji personelu, wiarygodności wyników uzyskanych przez laboratorium)
- 3 na jednostki certyfikujące wyroby (dotyczyły one: nierozpatrzenia przez akredytowany podmiot skargi na producenta certyfikowanego wyrobu, zasadności wydania certyfikatu, praktyk stosowanych przez akredytowany podmiot w zakresie pozyskiwania nowych klientów)
- 1 na jednostkę certyfikującą personel (procesu certyfikacji i wymagań certyfikacyjnych).

1.5.3 Odwołania

Komitet Odwoławczy działający przy PCA dokonał rozpatrzenia 2 odwołań od decyzji Polskiego Centrum Akredytacji. Pierwsze odwołanie dotyczyło odmowy udzielenia akredytacji weryfikatorowi GHG i zostało przez Komitet oddalone, natomiast drugie dotyczyło odmowy udzielenia akredytacji laboratorium badawczemu i zostało przekazane PCA do ponownego rozpatrzenia.

2. Wykonanie zadań statutowych

2.1 Prowadzenie działalności akredytacyjnej

W 2007 r. Polskie Centrum Akredytacji realizowało zadania statutowe dotyczące prowadzenia procesów akredytacji jednostek certyfikujących, jednostek inspekcyjnych, laboratoriów badawczych, laboratoriów wzorcujących i innych podmiotów prowadzących oceny zgodności lub weryfikacje, a także nadzoru nad akredytowanymi podmiotami, organizowania szkoleń oraz prowadzenia działalności wydawniczej w zakresie systemu akredytacji.

Wyniki prowadzonej w 2007 r. działalności PCA, realizowanej przez Biuro ds. Akredytacji, w skład którego wchodzi trzy działy akredytacji: laboratoriów badawczych (AB), laboratoriów wzorcujących (AP), jednostek certyfikujących i kontrolujących (AJ), zostały ujęte w poniższej tabeli:

	RAZEM	AB	AP	AJ					
		Laboratoria badawcze LB	Laboratoria wzorcujące LP	Jednostki certyfikuj- ące wyroby JCW	Jednostki certyfikujące systemy zarządzania JCS	Jednostki certyfikuj- ące osoby JCP	Jednostki inspek- cyjne JK	Weryfikato- rzy EMAS - VE	Weryfikato- rzy GHG - VG
Ważnych akredytacji na koniec roku	925	720	79	71	28	11	16	12	7
Złożonych wniosków o akredytację	229	203	11	8	5	1	1	8	2
Udzielonych akredytacji	102	79	14	5	4	0	0	5	6
Zawieszonych akredytacji na koniec roku	8	3	1	1	1	2	0	0	0
Cofnięć/rezygnacji z akredytacji	31	24	3	2	2	0	0	0	0
Wygaste akredytacje	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Procesów akredytacji w trakcie realizacji	187	168	8	6	3	1	1	2	0
Procesy akredytacji, w tym:									
wizytacji wstępnych	66	56	7	2	1	0	0	0	0
ocen na miejscu	178	144	18	8	7	1	0	6	4
obserwacji (prowadzonych osobno)	12	0	0	4	8	0	0	0	0
Procesy nadzoru:									
ocen na miejscu	755	565	76	60	26	12	16	2	1
obserwacji (prowadzonych osobno)	41	0	0	15	21	4	1	4	0
przegląd dokumentacji	111	92	3	11	4	0	1	0	1

2.2 Rozwój działalności akredytacyjnej

- Akredytacja jednostek badających i opiniujących sprawozdania przedsiębiorstw energetycznych występujących o uzyskanie świadectw pochodzenia z kogeneracji

W 2007 r. PCA opracowało nowy program akredytacji dla jednostek badających i opiniujących sprawozdania przedsiębiorstw energetycznych występujących o uzyskanie świadectw pochodzenia z kogeneracji (dokument DAC-16). Dokument ten został opracowany przy współpracy z Ministerstwem Gospodarki, a następnie został przyjęty przez Komitet Techniczny ds. Akredytacji Weryfikatorów. Jego celem było przedstawienie programu akredytacji jednostek badających i opiniujących sprawozdania przedsiębiorstw energetycznych występujących o uzyskanie świadectw pochodzenia z kogeneracji, sprecyzowanie wymagań dla tych jednostek oraz określenie podstaw funkcjonowania programu. Celem jego opracowania było również dostarczenie wyjaśnień zapewniających jednolite potwierdzanie kompetencji takich jednostek przez PCA.

- Akredytacja organizatorów badań biegłości

PCA opracowało również program akredytacji organizatorów badań biegłości (dokument DAPT-01). Celem tego dokumentu było przedstawienie wymagań akredytacyjnych, jak również podanie zasad oceny w procesach akredytacji i nadzoru specyficznych dla tego rodzaju działalności. Podstawą do opracowania tego dokumentu był dokument ILAC-G13:2000 *Wytyczne dotyczące wymagań odnośnie kompetencji organizatorów programów badań biegłości*.

2.3 Rada ds. Akredytacji

Pierwsze spotkanie odbyło się w dniu 16 maja 2007 r., podczas którego Rada:

- przyjęła *Sprawozdanie z działalności PCA za rok 2006*
- przyjęła *Plan finansowy PCA na 2008 r.*
- przyjęła przedstawione zmiany w cenniku PCA związane z rozszerzeniem działalności akredytacyjnej
- przyjęła do wiadomości następujące dokumenty:
  - informacja o rozszerzeniach działalności akredytacyjnej
  - analiza sytuacji na rynkach europejskich odnośnie rządowych upoważnień jednostek certyfikujących systemy zarządzania
  - informacja o zmianach wymagań akredytacyjnych dla jednostek certyfikujących systemy zarządzania.

Ponadto Rada została poinformowana o:

- projekcie Komisji Europejskiej, zgodnie z którym każde państwo członkowskie UE będzie zobowiązane do wyznaczenia jednej jednostki akredytującej realizującej zadania związane z akredytacją i będącej jednocześnie członkiem EA i MLA
- decyzji Prezesa Głównego Urzędu Miar dotyczącej zakazu współpracy z PCA dla pracowników urzędu jako auditorów technicznych

- odwołaniu od decyzji o nieudzieleniu przez PCA akredytacji dla indywidualnego weryfikatora rocznych raportów dotyczących emisji gazów cieplarnianych (odwołanie to zostało oddalone).

Podczas drugiego posiedzenia, które odbyło się 6 grudnia 2007 r.:

- podjęto Uchwałę Nr 3/2007, w której powołana została Komisja Robocza w celu oceny równego dostępu do systemu akredytacji, na podstawie przedstawionego Radzie dokumentu, ilustrującego przebieg procesów akredytacji jednostek certyfikujących w programach EMAS, BRC, ISO 22000
- przyjęto do wiadomości nowelizację dokumentów PCA, o których mowa w p.1.4.
- podjęto Uchwałę Nr 4/2007 odnośnie braku współpracy pomiędzy PCA a GUM. Stwierdzono, iż brak zgody kierownictwa GUM na udział pracowników GUM w prowadzonych przez PCA procesach akredytacji i nadzoru laboratoriów wzorcujących nie powinien mieć miejsca. Współpraca pomiędzy krajową jednostką metrologiczną i krajową jednostką akredytacyjną jest standardem w skali międzynarodowej
- dyskutowano na temat przyczyn nieudzielania przez PCA akredytacji na nowe systemy akredytacji, takie jak ISMS oraz ISO 27001. Głównym powodem nieudzielania akredytacji wg nowych norm jest ich brak w zbiorze polskich norm, a także brak kompetentnego personelu w danej dziedzinie. Zdecydowano, iż PCA będzie informowało PKN o „potrzebach” dotyczących norm
- rozważano możliwości uruchomienia przez PCA nowych programów akredytacji dotyczących np. jednostek certyfikujących przedsiębiorców prowadzących działalność z wykorzystaniem niektórych fluorowanych gazów cieplarnianych (f-gazy), zgodnie z Rozporządzeniem WE nr 842/2006. PCA zobowiązało się przedstawić stanowisko na ten temat na następnym posiedzeniu Rady
- o pozytywnym wyniku oceny jakiej zostało poddane PCA w maju 2007 r. w ramach FAB - Forum of Accreditation Bodies (EMAS)

2.4 Komitety Techniczne ds. Akredytacji i Komitety Techniczne Specjalistyczne działające przy PCA

2.4.1 Komitety Techniczne ds. Akredytacji

Komitety Techniczne ds. Akredytacji są ciałami doradczymi w procesach podejmowania decyzji związanych z procesami akredytacji i nadzoru. Członkowie Komitetów posiadają wiedzę i doświadczenie zarówno w sprawach technicznych, jak i związaną z oceną zgodności i systemami zarządzania. W 2007 roku odbyły się posiedzenia następujących Komitetów:

- Laboratoriów Badawczych - 29
- Laboratoriów Wzorcujących - 8
- Jednostek Certyfikujących - 10
- Jednostek Inspekcyjnych - 1
- Weryfikatorów - 6

2.4.2 Komitety Techniczne Specjalistyczne

Komitety Techniczne Specjalistyczne są organami doradczymi, właściwymi w sprawach formułowania opinii i wniosków dotyczących zasad akredytacji oraz w sprawach technicznych w specyficznych dziedzinach. Komitety te powołuje się w zależności od potrzeb wynikających z prowadzonej lub planowanej działalności akredytacyjnej (nowe programy akredytacji). Członkowie komitetów, jeśli to możliwe, reprezentują wszystkie istotnie zainteresowane strony. Wybrani członkowie Komitetów Technicznych Specjalistycznych, w miarę potrzeb, uczestniczą także w posiedzeniach Komitetów Technicznych ds. Akredytacji.

Przy PCA działają następujące Komitety Techniczne Specjalistyczne:

- ds. Rolnictwa i Żywności
- ds. Rzecznawców Samochodowych
- ds. Usług w Zakresie Ochrony Przeciwpozarowej

W związku z brakiem potrzeb, w 2007 roku nie zorganizowano posiedzeń Komitetów Technicznych Specjalistycznych.

PCA rozpoczęło przygotowania do utworzenia Komitetów Technicznych Specjalistycznych ds. inspekcji, pól elektromagnetycznych oraz laboratoriów medycznych.

2.5 Personel stały

W PCA w dniu 1.01.2007 r. ogółem były zatrudnione 44 osoby. W ciągu roku liczba zatrudnionych pracowników ulegała zmianie - zawarto umowę o pracę z 5 osobami.

W PCA w dniu 31.12. 2007 r. ogółem było zatrudnionych 49 osób:

- Dyrektor
- Z-ca dyrektora
- Główny Księgowy
- Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania
- pracownicy Biura ds. Akredytacji – 30 osób
- pracownicy pozostałych działów – 15 osób

Szkolenia wewnętrzne

- dla pracowników Biura ds. Akredytacji (20 szkoleń)
- wstępne dla nowoprzyjętych pracowników (5 osób)
- z zakresu BHP (wstępne dla 5 osób)
- kurs języka angielskiego

Konferencje i szkolenia zewnętrzne

- dla pracowników Biura ds. Akredytacji (45 osób)
- dla pracowników pozostałych działów (19 osób)

2.6 Szkolenia

2.6.1 Szkolenia otwarte

W 2007 roku do programu szkoleń otwartych zostało włączone szkolenie p.t. Doskonalenie systemu zarządzania wg normy PN-EN ISO/IEC 17021:2007 w jednostkach certyfikujących systemy zarządzania. Program szkolenia został tak zaplanowany aby uczestnicy szkolenia współuczestniczyli w prowadzeniu prezentacji

przygotowanych do poszczególnych punktów normy, z uwzględnieniem własnych doświadczeń w tym zakresie. Taka forma szkolenia wcześniej była stosowana na szkoleniach dla auditorów PCA oceniających laboratoria.

W 2007 roku, podobnie jak w poprzednich dwóch latach największym zainteresowaniem wśród klientów i potencjalnych klientów PCA cieszyło się szkolenie podstawowe w zakresie wymagań dla laboratoriów badawczych i wzorcujących „System zarządzania w laboratorium. Zadania kierownika ds. jakości i kierownictwa technicznego”. Liczba zgłoszeń wielokrotnie przewyższała ofertę PCA. Program obejmował także interpretację wymagań akredytacyjnych.

Podobnie dużym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia dla personelu i auditorów wewnętrznych w jednostkach inspekcyjnych. W tym przypadku oferta PCA w dalszym ciągu uzupełniała lukę na rynku szkoleń w zakresie interpretacji wymagań jednostki akredytującej.

Zgodnie z programem odbyły się również szkolenia doskonalące dla pracowników jednostek certyfikujących. Program tych szkoleń obejmował między innymi interpretację kluczowych wymagań PCA zgodnych z obowiązkowymi do stosowania dokumentami międzynarodowymi.

Inną grupą szkoleń otwartych były szkolenia dla potencjalnych auditorów PCA. Ze względu na rosnącą liczbę akredytowanych podmiotów, niezbędnym stało się rozszerzenie bazy auditorów zaangażowanych w procesy oceny. Na szkolenia dla auditorów oceniających laboratoria zgłaszały się głównie osoby znajdujące się już w bazie PCA jako eksperci, jak również doświadczony personel akredytowanych podmiotów. Część osób, spośród każdej z przeszkolonych grup rozpoczęło współpracę z PCA jako auditorzy.

Łącznie w 2007 roku przeprowadzono 20 szkoleń otwartych, na których przeszkolono 514 osób. Tematy szkoleń:

- Droga do akredytacji PCA. Podstawowe elementy oceny przez PCA. Procedura akredytacji
- System zarządzania w laboratorium. Zadania kierownika ds. jakości i kierownictwa technicznego
- Audit wewnętrzny w laboratorium
- Zmiany w normie PN-EN ISO/IEC 17025
- Struktura i system zarządzania w jednostce kontrolującej
- Doskonalenie systemu zarządzania w jednostce certyfikującej wyroby wg normy PN-EN 45011:2000
- Szkolenie dla auditorów PCA prowadzących ocenę wg normy PN-EN ISO/IEC 17025
- Audit wewnętrzny w jednostce inspekcyjnej
- Szkolenie dla auditorów wiodących PCA
- Doskonalenie systemu zarządzania w jednostce certyfikującej systemy zarządzania zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17021

2.6.2 Szkolenia auditorów

Podobnie jak w przypadku szkoleń otwartych, bardzo istotnym elementem rocznego programu szkoleń był cykl spotkań z auditorami PCA na temat wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17021. Pierwsze z nich obejmowały prezentacje przygotowane przez pracowników PCA uczestniczących w międzynarodowych spotkaniach dotyczących wdrożenia tego dokumentu. Następnie przeprowadzony

został cykl spotkań warsztatowych z auditorami PCA oraz spotkanie z jednostkami certyfikującymi, które do dnia 15 września 2008 roku są zobowiązane do spełnienia wymagań nowego dokumentu.

W 2007 roku przeprowadzone zostało również dwuetapowe szkolenie dla auditorów w laboratoriach badawczych. Wytypowana grupa 25 ekspertów została przeszkolona, a następnie przekwalifikowana na auditorów technicznych.

Szkolenia dla auditorów PCA zakwalifikowanych do oceny w jednostkach inspekcyjnych i jednostkach certyfikujących wyroby dotyczyły prowadzenia oceny, narzędzi doskonalenia systemu zarządzania, oceny kompetencji personelu i oceny bezstronności jednostek certyfikujących.

Łącznie w 2007 roku PCA przeszkoliło 458 auditorów/ ekspertów na 18 szkoleniach.

2.7 Baza auditorów

W 2007 roku do prowadzenia procesów akredytacji i nadzoru PCA zatrudniło, oprócz personelu stałego, następujące grupy auditorów i ekspertów zewnętrznych:

Obszar	Auditorzy wiodący	Auditorzy techniczni	Eksperci
Laboratoria badawcze	53	82	105
Laboratoria wzorujące	12	56	44
Jednostki certyfikujące systemy zarządzania jakością (QMS)	18	22	70
Jednostki certyfikujące systemy zarządzania środowiskowego (EMS)	13	8	21
Jednostki certyfikujące BHP	9	5	19
Jednostki certyfikujące HACCP	3	3	9
Jednostki certyfikujące ISMS	1	2	5
Jednostki certyfikujące w zakresie rolnictwa ekologicznego	4	3	1
Jednostki certyfikujące wyroby	28	35	40
Jednostki certyfikujące osoby	15	11	22
Jednostki inspekcyjne	9	13	74
Weryfikatorzy EMAS	5	2	2

2.8 Promocja i działalność wydawnicza

2.8.1 Informacje prasowe

PCA promuje akredytację zamieszczając informacje w dziennikach ogólnopolskich, pismach branżowych oraz portalach internetowych. W 2007 r. artykuły nt. akredytacji ukazały się w:

Lp.	Tytuł wydawnictwa	Wydanie Nr	Tytuł artykułu
1.	Laboratorium - Przegląd Ogólnopolski	Nr 1-2/2007	„Rola Polskiego Centrum Akredytacji w systemie Oceny Zgodności. Akredytacja potwierdzeniem kompetencji”
2.	Ekopartner	Nr 2/2007	„EMAS i emisja gazów cieplarnianych. Rola, zadania i osiągnięcia PCA”

3.	Ekopartner	Nr 6/ 2007	„Akredytacja weryfikatorów rocznych raportów dotyczących emisji gazów cieplarnianych – stan obecny i zdobyte doświadczenia”
4.	Rzeczpospolita - dodatek Jakość – Normalizacja - Certyfikacja	20 czerwca 2007 r.	„Wymagania nowej normy ISO/IEC 17021:2006. Nowa jakość usług certyfikacyjnych – wypowiedź Karola Hauptmanna, dyrektora Polskiego Centrum Akredytacji”
5.	Gospodarka Śląska	Nr 8 (22) sierpień 2007	„Wymagania nowej normy ISO/IEC 17021:2006 dla jednostek certyfikujących systemy zarządzania”
6.	Bezpieczeństwo i Higiena Żywności	Nr 8/2007 (49) sierpień 2007	„Systemy zapewnienia bezpieczeństwa żywności – przed progiem zmian”
7.	Dziennik Zachodni -dodatek Certyfikaty	19 września 2007 r.	„Nowa jakość usług certyfikacyjnych? Wymagania nowej normy ISO/IEC 17021:2006”
8.	Aktualności Targowe – wydanie dystrybuowane podczas targów POLEKO - Dział Certyfikacje, Investicity - Środowisko	20-23 listopada 2007	„Nowa jakość usług certyfikacyjnych”
9.	Kalejdoskop Mleczarski	Listopad 2007 r.	Przedruk artykułu z Bezpieczeństwa i Higieny Żywności pt. „Systemy zapewnienia bezpieczeństwa żywności – przed progiem zmian”
10.	Portal internetowy ONET – Dział Gospodarczy – Raport poświęcony systemowi i rynkowi certyfikacji w Polsce	1-16 listopada 2007 r.	„Wzrost wartości certyfikatów ISO 9001”
11.	Rzeczpospolita - dodatek Jakość – Normalizacja - Certyfikacja	9 listopada 2007 r.	„Poprawa wiarygodności certyfikacji systemów zarządzania”

2.8.2 Wydawnictwa PCA

W 2007 roku PCA opracowało następujące materiały promocyjne:

- Informator PCA – w czerwcu 2007 r., nakładem 1000 szt., wydany został kolejny numer Informatora PCA. Wydawnictwo było dystrybuowane podczas wrześniowego spotkania POLLAB, podczas szkoleń organizowanych przez PCA oraz przekazane zostało członkom Rady ds. Akredytacji. Informator zawierał ogólne informacje nt. Polskiego Centrum Akredytacji, korzyści

wynikających z akredytacji, organizacji międzynarodowych, których PCA jest członkiem (EA, IAF i ILAC oraz wielostronnych porozumień podpisanych w ramach tych organizacji), współpracy z komisją Europejską, systemu akredytacji PCA

- Raport Roczny – w sierpniu 2007 r., nakładem 700 sztuk, wydany został Raport Roczny Polskiego Centrum Akredytacji za 2006 rok. Raport został rozesłany do klientów PCA, urzędów centralnych współpracujących z PCA oraz organizacji międzynarodowych, a także został przekazany na wrześniowe spotkania Klubu POLLAB.

2.8.3 Spotkania zewnętrzne

PCA promowało korzyści wynikające z akredytacji oraz przekazywało istotne informacje dotyczące problemów akredytowanych podmiotów podczas spotkań z klientami targów branżowych, sympozjów i konferencji. W 2007 roku przedstawiciele PCA uczestniczyli w następujących spotkaniach zewnętrznych:

Lp.	Rodzaj działania	Miejsce i termin realizacji	Tytuł wystąpienia
1.	Konferencja dla firm pt. „Wzorcowanie a firma” organizowana przez Krajową Izbę Gospodarczą Elektroniki i Telekomunikacji we współpracy z Klubem Polskie Forum ISO 9000	Jachranka 22-23 luty	„System akredytowanych laboratoriów wzorcujących w Polsce i na świecie” „Rola akredytowanych laboratoriów wzorcujących w systemach zarządzania jakością” „Wymagania PCA dotyczące spójności pomiarowej w odniesieniu do certyfikacji systemów zarządzania”
2.	Targi EuroLab 2006	Warszawa 7-9 marca	„Badanie biegłości – narzędzie w akredytacji laboratoriów”
3.	XIII Sympozjum Klubu POLLAB „Audity wewnętrzne”	Zakopane 27-29 maja	„Rola i ocena auditu wewnętrznego” „Prowadzenie oceny auditów wewnętrznych przez auditorów PCA” „Akredytacja organizatorów badań biegłości”
4.	Targi Usług Certyfikacyjnych, Badań, Wyrobów i Wdrożenia Systemów Jakości „Certyfikacja”	Poznań 11-14 czerwca	„Korzyści wynikające z akredytacji”
5.	Konferencja zorganizowana przez Informedia Polska	Warszawa 14-15 czerwca	„Nowelizacja prawa energetycznego – ostateczne postanowienia”
6.	XIII Sympozjum Klubu POLLAB „Audity	Zakopane 16-18 września	„Rola i ocena auditu wewnętrznego” „Prowadzenie oceny auditów wewnętrznych przez auditorów PCA”

	wewnętrzne”		„Akredytacja organizatorów badań biegłości”
7.	Polskie Forum ISO 9000 „Praktyki zarządzania w wybranych organizacjach”	Słok k/Bełchatowa 15-16 października	„Konsekwencje dla podmiotów certyfikowanych wynikające ze zmian wymagań dla jednostek certyfikujących systemy zarządzania”
8.	Konferencja nt. „Proces certyfikacji w rozwoju systemów zarządzania” organizowana przez DQS Polska	Warszawa 21 listopada	„Konsekwencje zmian w normie dotyczącej jednostek certyfikujących dla organizacji certyfikowanych”

2.8.4 Spotkania wewnętrzne

PCA przekazuje swoim klientom informacje nt. nowych lub zmieniających się wymagań akredytacyjnych. W 2007 roku PCA zorganizowało spotkania z następującymi grupami klientów:

Lp.	Uczestnicy	Miejsce i termin realizacji	Temat/ zakres spotkania
1.	Jednostki certyfikujące systemy zarządzania	Siedziba PCA 22 października	- Dostosowanie JCS do wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17021:2007 - Wymagania PCA związane z przejściem na wymienioną normę - Informacja o wymaganiach akredytacyjnych dla programu certyfikacji QMS w sektorze medycznym (DAC-15)
2.	Jednostki certyfikujące wyroby dla potrzeb wojska	Siedziba PCA 14 listopada	„Akredytacja PCA jednostek certyfikujących wyroby w zakresie wyrobów przeznaczonych wyłącznie dla potrzeb wojska i służb mundurowych w świetle ustawy o systemie oceny zgodności dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa”

2.9 Współpraca z Urzędami Centralnymi i organizacjami zainteresowanymi systemem oceny zgodności

W 2007 r. PCA ściśle współpracowało z odpowiednimi Ministerstwami skąd uzyskiwana była pomoc techniczna i prawna w obszarze regulowanym prawem, tj.:

- Ministerstwem Rolnictwa (w zakresie ekologii, produktów tradycyjnych i regionalnych)
- Ministerstwem Środowiska (w zakresie EMAS, GHG, monitoringu środowiska)
- Ministerstwem Gospodarki (w zakresie jednostek notyfikowanych, kogeneracji)
- Ministerstwem Budownictwa (w zakresie certyfikacji Zakładowej Kontroli Produkcji)
- Ministerstwem Transportu (w zakresie certyfikacji rzeczoznawców samochodowych)

Ponadto PCA współpracowało z:

Polskim Komitetem Normalizacyjnym (PKN) - PCA wspiera działalność PKN tłumacząc lub weryfikując normy z obszaru oceny zgodności. Pracownicy PCA są członkami Komitetów Technicznych działających przy PKN. W 2007 roku pracownicy PCA uczestniczyli w posiedzeniach: Komitetu Technicznego Nr 6 ds. Zapewnienia Jakości (2 osoby) oraz Komitetu Technicznego Nr 300 ds. Medycznych Badań Laboratoryjnych in vitro (1 osoba). Wyznaczeni pracownicy na bieżąco przekazywali informacje z posiedzeń Komitetów, w wyniku których podejmowane były odpowiednie działania związane z wdrażaniem zmienionych dokumentów normatywnych.

KLUBEM POLLAB - Klubem Polskich Laboratoriów Badawczych POLLAB, zrzeszającym laboratoria badawcze i wzorcujące

FORUM ISO 9000 - Klubem Polskie Forum ISO 9000, zrzeszającym organizacje zainteresowane wdrażaniem, doskonaleniem i rozwojem systemów zarządzania oraz oceny zgodności według norm międzynarodowych

FORUM ISO 14000 - Klubem Polskie Forum ISO 14000 zrzeszającym organizacje zainteresowane wdrażaniem, doskonaleniem i rozwojem EMS oraz EMAS (np. szkolenia dla PCA)

Krajową Izbą Diagnostów Laboratoryjnych – PCA otrzymuje wsparcie eksperckie w zakresie opracowania programu akredytacji laboratoriów medycznych. (porozumienie o współpracy z dnia 19 stycznia 2007 r.).

Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych – współpraca w zakresie oceny jednostek certyfikujących gospodarstwa ekologiczne

Ośrodkami naukowo-badawczymi - współpraca ta polega na korzystaniu z wiedzy eksperckiej.

2.10 Opiniowanie dokumentów

Przedstawiciele PCA zaangażowani byli w analizowanie i zgłaszanie uwag lub w udzielanie informacji i wyjaśnień w 3 projektach, w których instytucją wiodącą było Ministerstwo Gospodarki:

- „Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wymagania dla akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu” - prace Grupy Roboczej ds. Harmonizacji Technicznej, Departament Regulacji Gospodarczych Ministerstwa Gospodarki
- “Projekt Decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych ram dotyczących wprowadzania produktów do obrotu” - prace Grupy Roboczej ds. Harmonizacji Technicznej, Departament Regulacji Gospodarczych Ministerstwa Gospodarki
- Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego procedury dotyczące stosowania niektórych krajowych przepisów technicznych do produktów wprowadzonych zgodnie z prawem do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylającego decyzję 3052/95/WE - prace Grupy Roboczej ds. Konkurencyjności i Wzrostu, Departament Regulacji Gospodarczych Ministerstwa Gospodarki

PCA prowadziło w 2007 r. prace związane z przygotowaniem się do oceny jednostek notyfikowanych. W tym celu w PCA wyznaczona została osoba do

współpracy z Ministerstwem Gospodarki oraz z jednostkami notyfikowanymi. W ramach programu PHARE przygotowano szkolenia do 3 dyrektyw:

- Dyrektywa 2004/108/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do kompatybilności elektromagnetycznej oraz uchylająca dyrektywę 89/336/EWG
- Dyrektywa 2000/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń
- Dyrektywa 98/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do maszyn

3. Współpraca międzynarodowa

Polskie Centrum Akredytacji jest pełnoprawnym członkiem organizacji międzynarodowych działających w obszarze akredytacji:

- **EA** (European co-operation for Accreditation) organizacji skupiającej jednostki akredytujące laboratoria, jednostki certyfikujące i jednostki inspekcyjne w Europie
- **IAF** (International Accreditation Forum, Inc.) międzynarodowej organizacji skupiającej jednostki akredytujące jednostki certyfikujące i jednostki inspekcyjne na całym świecie
- **ILAC** (International Laboratory Accreditation Cooperation) organizacji skupiającej jednostki akredytujące laboratoria badawcze i wzorcujące na całym świecie.

Członkostwo w ww. organizacjach oraz podpisanie wielostronnych porozumień w ramach tych organizacji zobowiązuje jednostki akredytujące w nich zrzeszone do udziału w pracach komitetów i grup roboczych przy nich działających, a także do uczestnictwa w ocenach innych jednostek akredytujących. Celem komitetów działających przy EA, IAF i ILAC jest przede wszystkim ustalanie i opracowywanie wspólnych procedur i wytycznych w zakresie akredytacji laboratoriów oraz jednostek certyfikujących i inspekcyjnych, ustalanie wspólnych polityk, wypracowywanie praktyk dla wzajemnej oceny, promocja akredytacji jako narzędzia ułatwiającego handel, wspieranie rozwijających się systemów akredytacji.

W 2007 r. pracownicy PCA wzięli udział w następujących spotkaniach:

- Komitetu EA ds. Wielostronnego Porozumienia - 2
- Zgromadzenia Ogólnego EA - 2
- Forum of Accreditation Bodies (organizacji zajmującej się EMAS) - 2
- Komitetu EA ds. Laboratoriów – 3
- Komitetu EA ds. Certyfikacji – 2
- Komitetu EA ds. Inspekcji – 2
- Komitetu EA ds. Komunikacji i Wydawnictw – 1
- Zgromadzeniu Ogólnym IAF/ILAC
- Grupy Roboczej EA ds. Laboratoriów Medycznych
- Forum EA w zakresie systemów informatycznych
- ponadto uczestniczyli w szkoleniach: dla ewaluatorów EA (EA Team Member Training), szkoleniu EA nt. ISO 17021, szkoleniu pt. akredytacja jako

narzędzie rozwoju kompetencji organizowanym przez Permanent Liaison Group, grupę roboczą działającą przy EA

Zgodnie z warunkami członkostwa w ww. organizacjach międzynarodowych PCA opiniuje dokumenty, uczestniczy w głosowaniach oraz bierze udział w ankietach opracowywanych przez grupy robocze i komitety EA, IAF i ILAC. W PCA prowadzony jest rejestr wszystkich ankiet, głosowań oraz opiniowanych dokumentów.

4. Działalność finansowa PCA w 2007 r.

4.1 Zasady finansowania

W 2007 r. podstawą gospodarki finansowej był roczny plan zatwierdzany przez Dyrektora PCA.

Inwestycje w środki trwałe finansowane były ze środków własnych. Koszty działalności, w tym wynagrodzenia pracowników, pokrywane były z osiągniętych przychodów.

Zatwierdzony zysk PCA przeznacza na:

- fundusz podstawowy jednostki - 70 %
- wpłatę do budżetu - 30%

4.2 Podstawy prawne działalności finansowej

Podstawą prawną działania PCA jako krajowej jednostki akredytującej jest ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087 ze zm.) oraz następujące akty wykonawcze:

- Zarządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 04.11. 2003 r. w sprawie nadania statutu Polskiemu Centrum Akredytacji
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu ustalania opłat za czynności związane z systemem oceny zgodności oraz akredytacją jednostek certyfikujących, kontrolujących i laboratoriów (Dz. U. Nr 70, poz. 636).

PCA pobiera opłaty za świadczone usługi na podstawie cennika, który powstał w oparciu o rozporządzenie Ministra Finansów. Ustalony w cenniku koszt roboczogodziny PCA nie uległ zmianie od 2001 r. i w roku 2007 wynosił nadal 120 PLN.

4.3 Bilans

Aktywa

+/-	Poz.	Nazwa pozycji	31.12. 2006 r.	31.12.2007 r.
-	A.	Aktywa trwałe	5.228.415,62	5.214.031,66
-	I	Wartości niematerialne i prawne	25.532,43	1.791,00
		1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	0,00	0,00
		2. Wartość firmy	0,00	0,00
		3. Inne wartości niematerialne i prawne	25.532,43	1.791,00
		4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
-	II	Rzeczowe aktywa trwałe	5.202.883,19	5.212.240,66
-	1.	Środki trwałe	5.202.883,19	5.212.240,66
	a)	grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	0,00	0,00
	b)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	4.845.963,83	4.770.579,47
	c)	urządzenia techniczne i maszyny	193.865,42	335.235,40
	d)	środki transportu	60.130,62	29.912,99

		e)	inne środki trwałe	102.923,32	76.512,80
		2.	Środki trwałe w budowie	0,00	0,00
		3.	Zaliczki na środki trwałe w budowie	0,00	0,00
-	III		Należności długoterminowe	0,00	0,00
		1.	Od jednostek powiązanych	0,00	0,00
		2.	Od pozostałych jednostek	0,00	0,00
-	IV		Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
		1.	Nieruchomości	0,00	0,00
		2.	Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
-		3.	Długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
		4.	Inne inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
-	V		Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
		1.	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00
		2.	Inne rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
- B.			Aktywa obrotowe	3.457.209,46	3.552.654,01
-	I		Zapasy	0,00	0,00
		1.	Materiały	0,00	0,00
		2.	Półprodukty i produkty w toku	0,00	0,00
		3.	Produkty gotowe	0,00	0,00
		4.	Towary	0,00	0,00
		5.	Zaliczki na dostawy	0,00	0,00
-	II		Należności krótkoterminowe	176.467,30	285.074,42
-		1.	Należności od jednostek powiązanych	0,00	0,00
		a)	z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty	0,00	0,00
		-[1]	do 12 miesięcy	0,00	0,00
		-[2]	powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
		b)	inne	0,00	0,00
-		2.	Należności od pozostałych jednostek	176.467,30	285.074,42
		a)	z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty	166.530,01	162.234,42
		-[1]	do 12 miesięcy	166.530,01	162.234,42
		-[2]	powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
		b)	z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecz. i zdrowotnych	0,00	104.520,00
		c)	inne	9.937,29	18.320,00
		d)	dochodzone na drodze sądowej	0,00	0,00
-	III		Inwestycje krótkoterminowe	3.256.784,21	3.243.899,03
-		1.	Krótkoterminowe aktywa finansowe	3.256.784,21	3.243.899,03
		a)	w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
		b)	w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
		c)	środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	3.256.784,21	3.243.899,03
		-[1]	środki pieniężne w kasie i na rachunkach	3.256.784,21	3.243.899,03
		-[2]	inne środki pieniężne	0,00	0,00
		-[3]	inne aktywa pieniężne	0,00	0,00
		2.	Inne inwestycje krótkoterminowe	0,00	0,00
	IV		Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	23.957,95	23.680,56
Suma				8.685.625,08	8.766.685,67

Pasywa

+/-	Poz	Nazwa pozycji	31.12. 2006 r.	31.12.2007 r.
-	A.	Kapitał (fundusz) własny	3.962.424,38	5.031.184,61
	I	Kapitał (fundusz) podstawowy	2.911.248,24	3.962.424,38
	II	Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	0,00	0,00
	III	Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	0,00	0,00
	IV	Kapitał (fundusz) zapasowy	0,00	0,00
	V	Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	0,00	0,00
	VI	Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	0,00	0,00
	VII	Zysk (strata) z lat ubiegłych	0,00	0,00
	VIII	Zysk (strata) netto	1.501.680,14	1.526.800,33
	IX	Odpisy z zysku netto wciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	-450.504,00	-458.040,10
-	B.	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	4.723.200,70	3.735.501,06
-	I	Rezerwy na zobowiązania	118.750,00	70.000,00
	1.	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00

-	2.	Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	48.750,00	0,00
	a)	długoterminowa	0,00	0,00
	b)	krótkoterminowa	48.750,00	0,00
-	3.	Pozostałe rezerwy	70.000,00	70.000,00
	a)	długoterminowe	0,00	0,00
	b)	krótkoterminowe	70.000,00	70.000,00
II		Zobowiązania długoterminowe	2.489.195,75	1.431.988,20
	1.	Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
-	2.	Wobec pozostałych jednostek	2.489.195,75	1.431.988,20
	a)	kredyty i pożyczki	2.489.195,75	1.431.988,20
	b)	z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
	c)	inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
	d)	inne	0,00	0,00
-	III	Zobowiązania krótkoterminowe	1.258.431,07	1.400.512,86
-	1.	Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
	a)	z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności	0,00	0,00
	-{1}	do 12 miesięcy	0,00	0,00
	-{2}	powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
	b)	inne	0,00	0,00
-	2.	Wobec pozostałych jednostek	1.238.297,04	1.374.165,53
	a)	kredyty i pożyczki	138.288,60	84.234,60
	b)	z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
	c)	inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
	- d)	z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności	107.675,98	154.614,76
	-{1}	do 12 miesięcy	107.675,98	154.614,76
	-P]	powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
	e)	zaliczki otrzymane na dostawy	0,00	0,00
	f)	zobowiązania wekslowe	0,00	0,00
	g)	z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	843.011,45	906.940,82
	h)	z tytułu wynagrodzeń	149.321,01	228.375,35
	i)	inne	0,00	0,00
	3.	Fundusze specjalne	20.134,03	26.347,33
-	IV	Rozliczenia międzyokresowe	856.823,88	833.000,00
	1.	Ujemna wartość firmy	0,00	0,00
-	2.	Inne rozliczenia międzyokresowe	856.823,88	833.000,00
	a)	długoterminowe	0,00	0,00
	b)	krótkoterminowe	856.823,88	833.000,00
Suma			8.685.625,08	8.766.685,67

4.4 Rachunek zysków i strat

+/-	Poz	Nazwa pozycji	01.01.2006 r. - 31.12.2006 r.	01.01.2007 r. - 31.12.2007 r.
	A.	Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym	11.195.678,61	12.362.728,00
*	-	od jednostek powiązanych	0,00	0,00
	I	Przychody netto ze sprzedaży produktów	11.195.678,61	12.362.728,00
	II	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	0,00	0,00
-	B.	Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym	5.570.543,37	6.806.179,09
*	-	jednostkom powiązanym	0,00	0,00
	I	Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	5.570.543,37	6.806.179,09
	II	Wartość sprzedanych towarów i materiałów	0,00	0,00
	C.	Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (A-B)	5.625.135,24	5.556.548,91
	D.	Koszty sprzedaży	0,00	0,00
	E.	Koszty ogólnego zarządu	3.607.709,20	3.616.881,42
	F.	Zysk (strata) ze sprzedaży (C-D-E)	2.017.426,04	1.939.667,49
-	G.	Pozostałe przychody operacyjne	77.970,40	67.186,28

	I	Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00
	II	Dotacje	0,00	0,00
	III	Inne przychody operacyjne	77.970,40	67.186,28
-	H.	Pozostałe koszty operacyjne	60.751,40	10.000,00
	I	Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00
	II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00
	III	Inne koszty operacyjne	60.751,40	10.000,00
	IV	Rozliczenie zespołu 4	0,00	0,00
	I.	Zysk (strata) z działalności operacyjnej (F+G-H)	2.034.645,04	1.996.853,77
-	J.	Przychody finansowe	65.819,43	71.691,59
-	I	Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:	0,00	0,00
	1.	od jednostek powiązanych	0,00	0,00
-	II	Odsetki, w tym:	65.615,23	71.691,59
*	1.	od jednostek powiązanych	0,00	0,00
	III	Zysk ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
	IV	Aktualizacja wartości inwestycji	0,00	0,00
	V	Inne	204,20	0,00
-	K.	Koszty finansowe	126.721,33	102.057,03
-	I	Odsetki, w tym:	126.710,64	101.915,33
*	1.	dla jednostek powiązanych	0,00	0,00
	II	Strata ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
	III	Aktualizacja wartości inwestycji	0,00	0,00
	IV	Inne	10,69	141,70
	L.	Zysk (strata) z działalności gospodarczej (I+J-K)	1.973.743,14	1.966.488,33
-	M.	Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (M.I-M.II.)	0,00	0,00
	I	Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00
	II	Straty nadzwyczajne	0,00	0,00
	N.	Zysk (strata) brutto (L+M)	1.973.743,14	1.966.488,33
	O.	Podatek dochodowy	472.063,00	439.688,00
	P.	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0,00	0,00
	R.	Zysk (strata) netto (N-O-P)	1.501.680,14	1.526.800,33

4.5 Wykonanie budżetu Polskiego Centrum Akredytacji za 2007 r.

	PLAN NA 2007 R.	WYKONANIE BUDŻETU W 2007 R.	% REALIZACJA DO PLANU	PLAN NA 2008 R.
1. PRZYCHODY				
1.1 PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI AKREDYTACYJNEJ	8 465 000	11 883 758	140 %	9 900 000
1.2 PRZYCHODY FINANSOWE	20 000	71 691	358 %	50 000
1.3 POZOSTAŁE WPŁYWY-szkolenia	500 000	478 970	95 %	500 000
RAZEM WPŁYWY PIENIĘŻNE	8 985 000	12 434 419	138 %	10 450 000
1.4 PRZYCHODY OPERACYJNE	0	389 786		
OGÓŁEM	8 985 000	12 824 205	142 %	
2. WYDATKI				
2.1 WYNAGRODZENIA	5 725 000	7 187 020	125 %	6 500 000
2.1.1 WYNAGRODZENIA ETATOWE	3 125 000	3 539 299	113 %	3 500 000
2.1.2 WYNAGRODZENIA Z UMÓW O DZIEŁO	2 600 000	3 380 189	130 %	3 000 000
2.1.3 DODATKOWE WYNAGRODZENIE ROCZNE	0	267 532		0

2.2 SKŁADKI ZUS	600 000	540 604	90 %	665 000
2.3 ENERGIA	75 000	44 635	59 %	100 000
2.4 USŁUGI OBCE	1 000 000	1 002 024	100 %	1 500 000
2.5 AMORTYZACJA	200 000	230 420	115 %	150 000
2.6 ZUŻYCIE MATERIAŁÓW	400 000	540 431	135 %	400 000
2.7 OPŁATY BANKOWE I PODATKI LOKALNE	25 000	26 030	104 %	25 000
2.8 ŚWIADCZENIA NA RZECZ PRACOWNIKÓW	150 000	164 547	109 %	150 000
2.9 PODRÓŻE SŁUŻBOWE KRAJOWE	50 000	31 975	63 %	100 000
2.10 PODRÓŻE SŁUŻBOWE ZAGRANICZNE	150 000	114 192	76 %	150 000
2.11 KOSZTY REPREZENTACJI I REKLAMY	100 000	110 121	110 %	100 000
2.12 KOSZTY SZKOLEŃ	150 000	130 449	86 %	150 000
2.13 SKŁADKI CZŁONKOWSKIE	100 000	57 503	57 %	120 000
2.15 KOSZTY FINANSOWE	0	102 056		120 000
2.16 POZOSTAŁE	260 000	243 110	93 %	220 000
RAZEM WYDATKI PIENIĘŻNE	8 985 000	10 525 117	117 %	10 450 000
2.17 KOSZTY OPERACYJNE	0	332 600		
OGÓŁEM	8 985 000	10 857 717	120 %	10 450 000
3. ZYSK BRUTTO	0	1 966 488		0
4. PODATEK DOCHODOWY	0	439 688		0
5. ZYSK NETTO	0	1 526 800		0

4.6 Wysokość i struktura przychodów z działalności akredytacyjnej w 2007 r.

Wyszczególnienie	Plan na 2007	Realizacja 2007	% realizacji
Audity akredytacyjne	840 000	1 196 149	142 %
Audity w nadzorze	3 575 000	5 477 334	153 %
Opłata za wniosek	125 000	555 000	444 %
Udział w systemie	3 925 000	4 655 275	118 %
Ogółem	8 465 000	11 883 758	140 %

4.7 Wynagrodzenia w 2007 r.

Wyszczególnienie	Plan na 2007	Realizacja 2007	% realizacji
Płace etatowe	3 125 000	3 539 299	113 %
Umowy cywilno-prawne	2 600 000	3 380 189	130 %

Różnica między planowanym a zrealizowanym funduszem wynagrodzeń etatowych wynika z zatrudnienia nowych pracowników oraz wypłatą dodatkowego wynagrodzenia rocznego.

Sytuacja finansowa Polskiego Centrum Akredytacji była w 2007 r. stabilna. Osiągnięty zysk wynikał z utrzymującej się nadal tendencji do akredytowania się nowych organizacji. Cennik świadczonych przez Polskie Centrum Akredytacji usług nie uległ w 2007 r. zmianie. Koszt roboczogodziny pozostał na nie zmienionym poziomie. Osiągnięta w 2007 r. nadwyżka finansowa przeznaczona zostanie przede wszystkim na spłatę kredytu bankowego związanego z zakupem siedziby.